สวรรคมกลา ๑.๓๑

ปชส.
ถ.
สส.
กง.กม.
กง.กง.

1970 สถจ. ปัตตานี
รับที่ 8259
วันที่ 25 ส.ค. 2563
เวลา 11.16น.

ที่ ปน ๐๐๑๗.๕/ว ๑๗๐๔๔

ถึง ส่วนราชการสังกัดภูมิภาคทุกส่วนราชการ

ตามที่ กระทรวงมหาดไทย กำหนดจัดกิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบชุมชนนักปฏิบัติ (CoPs) ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ เรื่อง "การสร้างองค์กรนวัตกรรมภาครัฐ" เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมราชสีห์ ชั้น ๒ อาคารว่าการกระทรวงมหาดไทย และดำเนินการถ่ายทอดผ่าน VDO Conference มายังจังหวัด ซึ่งจังหวัดปัตตานีได้กำหนดให้ใช้ ห้องประชุมศรีนครา ชั้น ๔ อาคาร ๒ ศาลากลางจังหวัดปัตตานี จัดกิจกรรมดังกล่าว นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้เผยแพร่เอกสารการบรรยายประกอบกับวีดีโอการบรรยายในหัวข้อเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนรู้ ผ่านทางเว็บไซต์สถาบันดำรงราชานุภาพ www.stabundamrong.go.th เว็บไซต์การจัดการความรู้ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย www.km.moi.go.th และ OR Code รวมทั้งสามารถรับชมผ่าน Youtube : การสร้างองค์กรนวัตกรรมภาครัฐ ดังนั้น จังหวัดปัตตานี จึงขอให้ท่านประชาสัมพันธ์ ให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ในสังกัดและผู้ที่สนใจทราบ โดยสามารถศึกษาเรียนรู้ผ่านช่องทางดังกล่าว เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ทั่วทั้งองค์กร ต่อไป

จังหวัดปัตตานี
๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๓

จังหวัดปัตตานี

สำนักงานจังหวัด
กลุ่มงานบริหารทรัพยากรบุคคล
โทร./โทรสาร ๐-๗๓๓๔-๙๐๐๒

แจ้ง
๒๖ ส.ค. ๖๓
(นายเพิ่ม เพ็ชรพรหม)
ท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี

เรียน ท้องถิ่นจังหวัดปัตตานี

จว.แจ้งว่า มท.ได้เผยแพร่เอกสารบรรยายประกอบกับวีดีโอการบรรยายในหัวข้อเรื่อง"นวัตกรรมภาครัฐ" เพื่อให้ผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์สถาบันดำรงราชานุภาพและเว็บไซต์การจัดการความรู้ของ สนง.ปลัด มท. รวมทั้งสามารถรับชมผ่านยูทูป"การสร้างองค์กรนวัตกรรมภาครัฐ"ดังนั้น จึงขอให้ประชาสัมพันธ์ให้ ขรก. จนท.ในสังกัดและผู้ที่สนใจทราบ

เห็นควรประชาสัมพันธ์ให้ ขรก. จนท.ในสังกัดและผู้สนใจทางเว็บไซต์ สถจ.ปน.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางถนอมรัตน์ บุญสุวรรณ)
หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

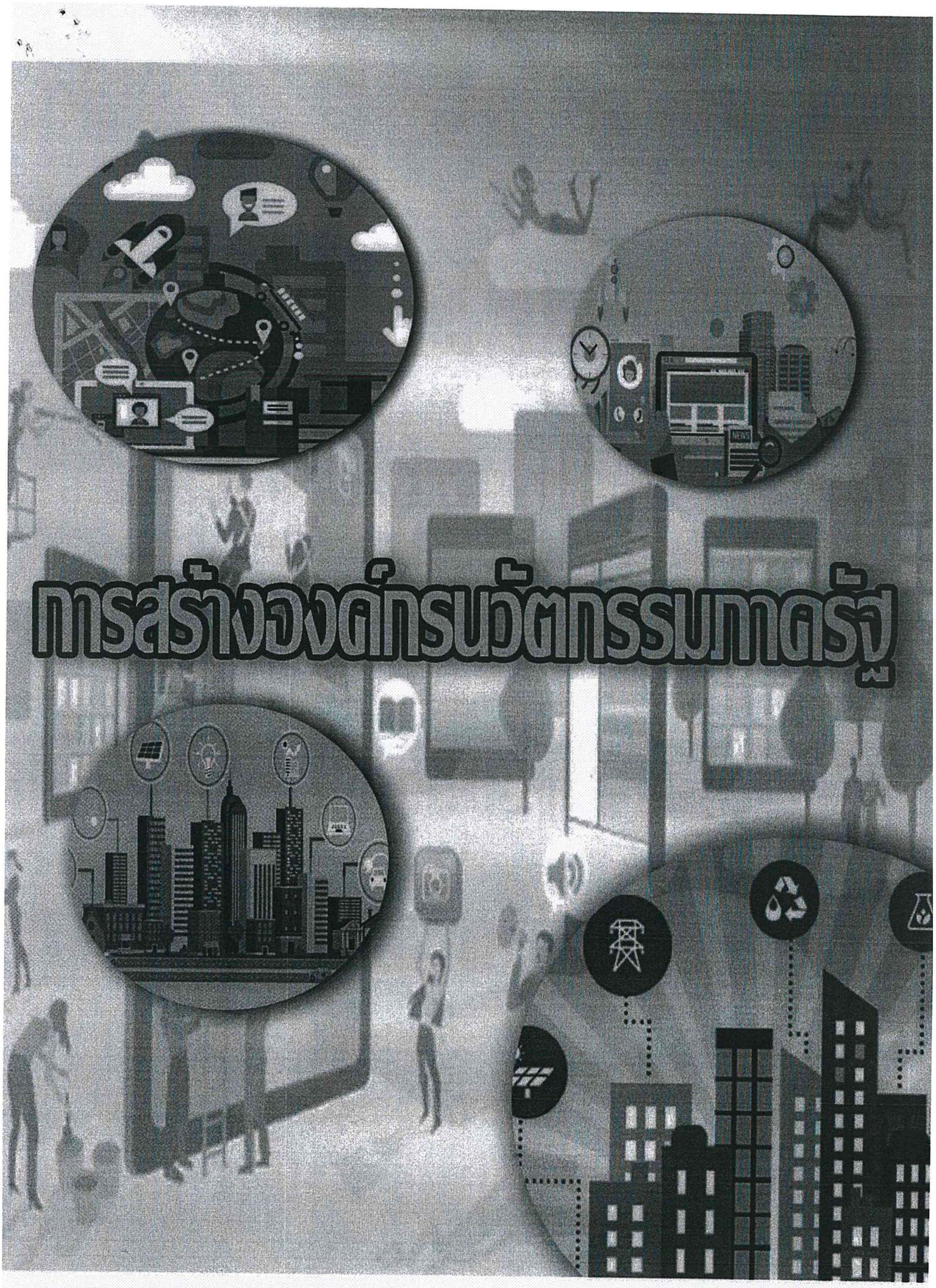
การสร้างองค์กรนวัตกรรมภาครัฐ

สารบัญ

	หน้า
"การสร้างองค์กรนวัตกรรมภาครัฐ" โดย นางธีรีสา มัทวพันธุ์ รองผู้อำนวยการด้านยุทธศาสตร์องค์กร สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	1-8
"ส่งเสริมนวัตกรรมภาครัฐ" โดย ดร. ศุภกร สิทธิไชย ผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่ด้านโครงการพิเศษ และศูนย์พัฒนาดิจิทัลและนวัตกรรม	9-17

“การสร้างองค์กรนวัตกรรมภาครัฐ”

โดย นางธีรีสา มัทวพันธุ์
รองผู้อำนวยการด้านยุทธศาสตร์องค์กร
สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ประเทศไทยกับ “นวัตกรรม”

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนระบบนวัตกรรมแห่งชาติ ที่ส่งเสริมการสร้างระบบนวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม เร่งสร้างศักยภาพทางนวัตกรรม และส่งเสริมการเข้าถึงนวัตกรรมในทุกระดับ โดยการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อก่อให้เกิดคุณค่าต่อประชาชนและประเทศชาติได้อย่างยั่งยืน

ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับ “นวัตกรรม”

มีความเชื่อหลายอย่างที่เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับ “นวัตกรรม” เช่น

- **ความเชื่อว่า** : สิ่งประดิษฐ์ คือ นวัตกรรม
- **ความเชื่อว่า** : นวัตกรรมเกิดจาก การวิจัยและพัฒนา
- **ความเชื่อว่า** : นวัตกรรมต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
- **ความเชื่อว่า** : นวัตกรรมต้องไม่ลอกเลียนหรือต่อยอด
- **ความเชื่อว่า** : นวัตกรรมเป็นเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา

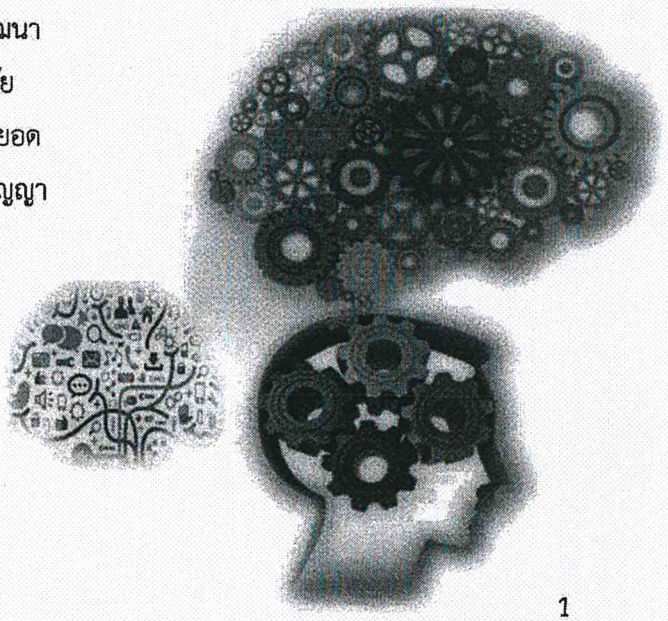

อะไร คือ “นวัตกรรม”

- นวัตกรรม ประกอบด้วย 3 สิ่ง คือ

1. ความรู้ (knowledge)
2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
3. คุณค่า (Value)

- ระดับของนวัตกรรม มี 4 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 : เทคโนโลยี (technology progress) สูง และผลกระทบ (market impact) สูง เช่น game changer

ระดับ 2 : เทคโนโลยี (technology progress) สูง และผลกระทบ (market impact) ไม่สูง เช่น breakthrough

ระดับ 3 : เทคโนโลยี (technology progress) ไม่สูง และผลกระทบ (market impact) สูง เช่น disruptive

ระดับ 4 : เทคโนโลยี (technology progress) ไม่สูง และผลกระทบ (market impact) ไม่สูง เช่น incremental

- **"นวัตกรรม" ที่สร้างผลกระทบต่ออุตสาหกรรม** เช่น นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมกระบวนการ นวัตกรรมบริการ และนวัตกรรมทางรูปแบบธุรกิจ

- **"นวัตกรรม" และ "ผลิตภาพ" สิ่งที่ต้องไปคู่กัน** กล่าวได้ว่า ในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นการสรรสร้างสิ่งใหม่ๆ ที่เริ่มต้นจากการมีความคิดสร้างสรรค์ การประดิษฐ์คิดค้น การสร้างต้นแบบ หรือ Prototype เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง โดยต้องคำนึงถึงผลิตภาพ ที่มีการใช้ทรัพยากรการผลิตและคุณภาพของผลิตผลที่เกิดขึ้นให้ออกมาอย่างคุ้มค่า ซึ่งการบริหารจัดการเพิ่มผลิตภาพขององค์กรให้ดีขึ้นนั้น มีผลทำให้องค์กรมีความได้เปรียบในการแข่งขัน และเป็นการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจได้ดี

- **"นวัตกรรม" เป็นเรื่องของ "กรอบความคิด"** ซึ่งเป็นกระบวนการของการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) คือ กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ให้ถูกจุด ตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ที่ตั้งไว้ เพื่อที่จะหาวิถีทางที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด การแก้ปัญหาบนพื้นฐานกระบวนการนี้จะเน้นยึดไปที่หลักของผู้ใช้/ผู้บริโภค (User-centered) เป็นหลัก โดยมีเจตนาในการสร้างผลลัพธ์ในอนาคตที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรวมไปถึงการเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์

- การแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์

มีกระบวนการออกแบบความคิด (Design Thinking Process) ที่สามารถช่วยลำดับการปฏิบัติการ รู้วิธีคิดและกระบวนการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ จนสามารถสร้างนวัตกรรมหรือผลลัพธ์เพื่อมาตอบโจทย์ที่ต้องการได้ ดังนี้

1. Empathize – ทำความเข้าใจผ่านประสบการณ์ผู้ใช้งาน

ขั้นแรกต้องทำความเข้าใจกับปัญหาให้ถ่องแท้ในทุกมุมมองเสียก่อน ตลอดจนเข้าใจผู้ใช้กลุ่มเป้าหมาย หรือเข้าใจในสิ่งที่เราต้องการแก้ไขนี้เพื่อหาหนทางที่เหมาะสมและดีที่สุดให้ได้ การเข้าใจคำถามอาจเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถาม สร้างสมมติฐาน กระตุ้นให้เกิดการใช้ความคิดที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ที่ดีได้ ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาให้ถ้วนถี่ เพื่อหาแนวทางที่ชัดเจนให้ได้ การเข้าใจในปัญหาอย่างลึกซึ้งถูกต้องนั้นจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นและได้ผลลัพธ์ที่ยอดเยี่ยม

2. **Define – สังเคราะห์ประเด็น/โจทย์จากมุมมองผู้ใช้งาน**

เมื่อเรารู้ถึงข้อมูลปัญหาที่ชัดเจน ตลอดจนวิเคราะห์อย่างรอบด้านแล้ว ให้นำเอาข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อที่จะคัดกรองให้เป็นปัญหาที่แท้จริง กำหนดหรือบ่งชี้ปัญหาอย่างชัดเจน เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติการต่อไป รวมถึงมีแก่นยึดในการแก้ไขปัญหาอย่างมีทิศทาง

3. Ideate – ค้นหาไอเดียใหม่ๆ และหลากหลายจากที่เป็นอยู่

การระดมความคิดนี้ คือ การนำเสนอแนวความคิดตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่างๆ อย่างไม่มีกรอบจำกัด ควรระดมความคิดในหลากหลายมุมมอง หลากหลายวิธีการ ออกมาให้มากที่สุด เพื่อที่จะเป็นฐานข้อมูลในการที่เราจะนำไปประเมินผลเพื่อสรุปเป็นความคิดที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ไขปัญหานั้นๆ ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเกิดจากความคิดเดียว หรือเลือกความคิดเดียว แต่เป็นการผสมผสานหลากหลายความคิดให้ออกมาเป็นแนวทางสุดท้ายที่ชัดเจน

4. Prototype – ทำต้นแบบ (อย่างง่าย) เพื่อประสบการณ์จริง

หากเป็นเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมขั้น Prototype นี้ก็คือการสร้างต้นแบบเพื่อทดสอบจริงก่อนที่จะนำไปผลิตจริง ถือเป็นขั้นตอนการลงมือปฏิบัติหรือทดลองทำจริงตามแนวทางที่ได้เลือกแล้ว ตลอดจนสร้างต้นแบบของปฏิบัติการที่เราต้องการจะนำไปใช้จริง

5. Test – ทดสอบเพื่อขอรับข้อเสนอแนะจากผู้ใช้งาน

ทดลองนำต้นแบบหรือข้อสรุปที่จะนำไปใช้จริงมาปฏิบัติก่อน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพ ประเมินผล จากนั้นก็นำเอาปัญหาหรือข้อดีข้อเสียที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริงอีกครั้ง

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

1. **เชิงธุรกิจ (Business)** เช่น viability ทำแล้วขายได้ไหม/ทำแล้วเป็นประโยชน์กับเราไหม
2. **เชิงเทคนิค (Technology)** เช่น feasibility สามารถทำให้เกิดขึ้นจริงได้หรือไม่ ทั้งความรู้ เวลา และทรัพยากร
3. **เชิงผู้ใช้งาน (People)** เช่น desirability ทำแล้วจะมีคนสนใจใช้งานไหม หรือชอบใช้งานไหม

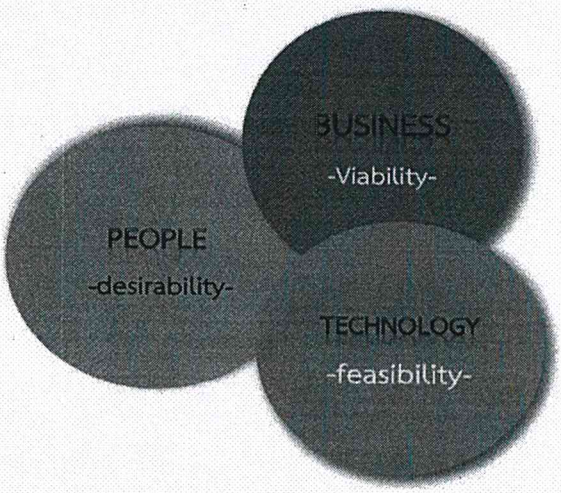

การสร้างและพัฒนา "นวัตกรรม"

"นวัตกรรม" ในภาครัฐ

"นวัตกรรมภาครัฐ" คือ การนำเสนอแนวทางการทำงาน/บริการใหม่ (New Approaches) ที่นำไปสู่การเพิ่มคุณภาพของการให้บริการประชาชน และตอบสนองต่อความต้องการของสังคม (OECD Observatory of Public Sector Innovation)

องค์ประกอบสำคัญสำหรับการพัฒนานวัตกรรมภาครัฐ

- Novelty (แนวทางหรือรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากเดิม)
- Implementation (สามารถนำมาปฏิบัติใช้งานได้จริง)
- Utilization (มีการใช้ประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อรัฐ และเพื่อประชาชน)

ความสำคัญของนวัตกรรมภาครัฐ คือนวัตกรรมภาครัฐมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงบริการภาครัฐ ให้สามารถสร้างความยั่งยืนและสามารถยกระดับความพึงพอใจในบริการสาธารณะแก่ประชาชนและสังคมไทยได้

เป้าหมายการดำเนินงานทางนวัตกรรมสำหรับภาครัฐ

- ยกระดับความสามารถทางนวัตกรรม (Upgrade Innovation Capabilities)
- เพิ่มโอกาสการสร้างนวัตกรรมการบริการ สินค้าและผลิตภัณฑ์ (New Product Development)
- การสร้างคุณค่าใหม่ในการบริการสาธารณะ (New Value)
- การคิดค้นแผนธุรกิจใหม่เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (New Business Model)
- สร้างมาตรฐานใหม่ในการให้บริการสาธารณะและสังคม (New Standard)
- ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรภาครัฐให้เข้าถึงการพัฒนานวัตกรรมทั้งภายในองค์กร ภายนอกองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (HR Development)

ประโยชน์ของภาครัฐในการทำนวัตกรรม

มี 5 เหตุผลสำคัญที่ภาครัฐจำเป็นต้องพัฒนานวัตกรรม

1. นวัตกรรมการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม สามารถช่วยให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณได้ครอบคลุมและทั่วถึงไปยังประชาชน
2. ความได้เปรียบในการแข่งขัน ภาครัฐมีบทบาทในการสร้างนวัตกรรมทางเศรษฐกิจ กำหนดกฎระเบียบต่างๆ ให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ เพื่อช่วยดึงดูดการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ
3. ความน่าเชื่อถือ
4. รักษาคนที่มีทักษะความรู้ ความสามารถไว้ โดยการให้งานที่มีบทบาทสำคัญและให้ความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งจะเป็นแรงดึงดูดที่สำคัญกับกลุ่ม Talent เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้แสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ เป็นการช่วยขับเคลื่อนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเกิดนวัตกรรมต่างๆ
5. เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม

รูปแบบของนวัตกรรมในภาครัฐ

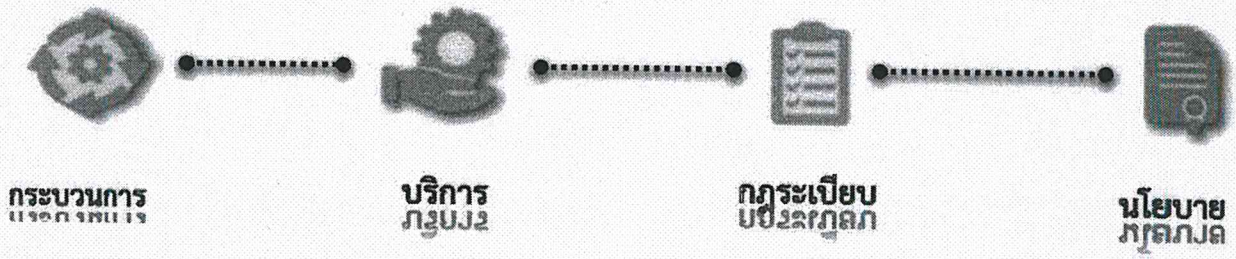

ตัวอย่างนวัตกรรมในภาครัฐ เช่น

➡ คสช. มาตรา 44 ยกเลิกใบ ตม.6 เฉพาะคนไทยที่จะเดินทางไปต่างประเทศ (ประกาศใช้ ตั้งแต่วันเสาร์ที่ 16 กันยายน 2560 เป็นต้นไป) เป็นนวัตกรรมที่ช่วยลดเวลาและต้นทุน เนื่องจากข้อมูลสำหรับคนไทยสามารถตรวจสอบได้จากข้อมูลทะเบียนราษฎร์อยู่แล้ว ส่วนเที่ยวบินสามารถดูจากบัตรที่นั่งของผู้ที่เดินทาง

➡ Bangkok Express Service เป็นบริการภายนอกสำนักงานเขต ซึ่งกรุงเทพมหานครกำหนดให้เป็นจุดบริการงานด้านทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน รวมทั้งงานตรวจสอบและคัดรับรองรายการทะเบียนราษฎร เป็นนวัตกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

บทบาทสำคัญของภาครัฐในอนาคต

E-GOVERNMENT

HEALTH AND E-HEALTH

EDUCATION

SOCIAL PARTICIPATION AND OPEN GOVERNMENT

ADMINSTRATIVE

PUBLIC PROCUREMENT

การเตรียมตัวสู่การพัฒนาเป็น "สำนักงานดิจิทัล"

<u>นโยบายด้านกฎ/ระเบียบ</u> ได้แก่ การกำหนดนโยบาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายความปลอดภัยของข้อมูล พ.ร.บ.การบริหารและการบริการดิจิทัล พ.ศ. 2562 พ.ร.บ.ความมั่นคงทางไซเบอร์ของประทศไทย พ.ศ. 2562 และกฎระเบียบภายใน

<u>การบริการด้านดิจิทัล</u> ได้แก่ การบริการสาธารณะ เช่น การเสียภาษี ทำบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น การบริการภาคธุรกิจ การบริการสนับสนุนทุน ฯลฯ

<u>การทำงานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล</u> ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน อินเทอร์เน็ต เครื่องมือการทำงาน/บูรณาการร่วมกัน เครื่องมือการบริหารจัดการโครงการ การทำงานที่บ้าน (WFH) การประชุมทางวิดีโอ (VDO conference) ระบบช่วยวางแผน (Enterprise Rrsource Planning) การจัดการเอกสาร

การสร้างองค์กร "นวัตกรรม"

ธรรมชาติของการจัดการนวัตกรรม

- การจัดการนวัตกรรมโดยตรงนั้นยาก
- เราสามารถจัดการ "กระบวนการทางนวัตกรรม" (Innovation Process)
- นวัตกรรมนั้นมี "ความหลายหลาย" และ "เปลี่ยนแปลง"

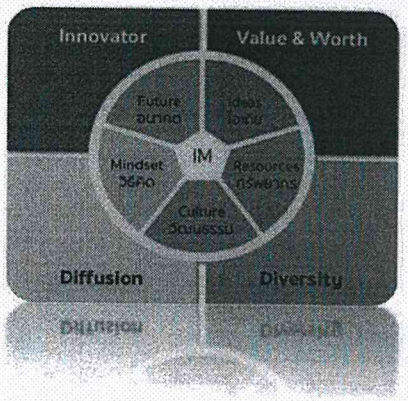

การจัดการนวัตกรรม..."เราจัดการอะไร"

- อนาคต (Future)
- ไอเดีย (Idea)
- ทรัพยากร (Resource)
- วัฒนธรรม (Culture)
- วิธีคิด (Mindset)

แนวทางยกระดับนวัตกรรมในองค์กร

1. การวางแผนยุทธศาสตร์นวัตกรรมที่สอดคล้องกับธุรกิจ (Innovation Strategy)
2. การวางแผนการลงทุนและใช้ประโยชน์ในเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง (Innovation Portfolio)
3. การบริหารจัดการกระบวนการนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ (Innovation Process)
4. การสร้างความเข้มแข็งให้กับปัจจัยสนับสนุนด้านต่างๆ (Innovation Culture)

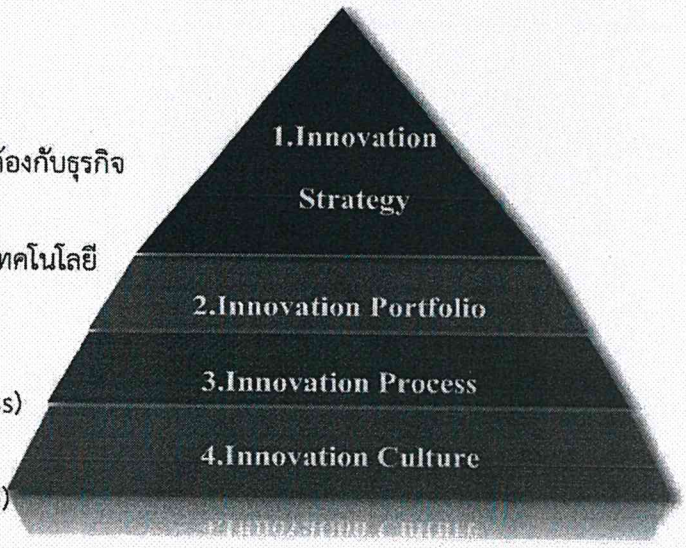

รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมของบริษัทขนาดใหญ่

บริษัทมักให้ความสำคัญกับระดับ “Operation” มากกว่าระดับ “Strategy” และมีแน้วโน้มที่จะเน้นการพัฒนาแบบ “Incremental” มากกว่า “Breakthrough”

ระดับ Strategic Approach การพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อนื่อง ตลอดจนมีการลงทุนเพื่ออนาคตข้างหน้า (ซึ่งไม่ค่อยปรากฏให้เห็นเท่าไรนัก)

ระดับ Operational Approach มีการปรับปรุงหน้างานอยู่เรื่อยๆ จนค้นพบสิ่งที่ดีที่สุด ซึ่งเห็นได้บ่อยในหลายหน่วยงาน

ระดับ Incremental การพัฒนาโดยใช้วิธีการปรับปรุง แก้ไข ไปตามสถานการณ์เพื่อให้เกิดนวัตกรรมที่ตรงกับความต้องการของหน่วยงาน และพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง

ระดับ Breakthrough การค้นหา ค้นพบวีธีการพัฒนานวัตกรรม ไม่ว่าจะต้องฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้ได้นวัตกรรมในหน่วยงาน และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อยอดต่อไป

5 คุณลักษณะของนวัตกร

1. มีความชื่นชอบและแรงจูงใจในตนเอง
2. เป็นผู้ที่ชอบความเสี่ยง
3. เป็นผู้มีกำหนดและตัดสินใจ
4. เป็นผู้เรียนที่ดี
5. เป็นคนเปิดกว้างและมีความยืดหยุ่น

หัวใจสำคัญ คือ Workforce Transformation

สร้างบุคลากรให้เกิด Life – Long Learning คือ จะต้องเป็นนักรอบรู้ และรู้จริง ในเรื่องต่อไปนี้

- Digital Literacy
- Global Citizenship
- Problem Solving
- Leadership
- Entrepreneurship
- Team-working
- Communication
- Emotional Intelligence

1. การเปลี่ยนแปลงระดับมหภาค ผลกระทบของแนวโน้มระดับมหภาค ซึ่งได้รับแรงผลักดันจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ที่พัฒนาไปไกลในช่วงรัฐบาลปี 2020 รัฐบาลในฐานะผู้กำหนดรูปแบบการกระจายส่งมอบบริการแก่สาธารณะ การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ และรูปแบบการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือนอกเหนือจากรูปแบบการจัดเก็บภาษีสมัยใหม่ ซึ่งเป็นตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

2. การป้องกันประเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ ทำเป็นศูนย์บัญชาการ เพื่อวิเคราะห์ข่าวกรองและการเฝ้าระวัง ซึ่งกลายเป็นรูปแบบการป้องกันประเทศที่สำคัญในปี 2020 การเพิ่มขึ้นของสงครามไซเบอร์

3. การศึกษา การเรียนรู้เสมือนจริง การเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล การเพิ่มข้อมูลทางกายภาพ ทำให้การเรียนรู้ในชั้นเรียนในปี 2020 เป็นเรื่องล้ำสมัย การศึกษาไม่จำกัดขอบเขต ซึ่งเป็นวิถีใหม่ด้านการศึกษา

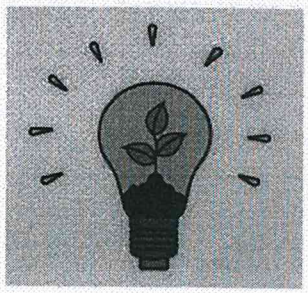

4. พลังงานและสิ่งแวดล้อม การสนทนาเกี่ยวกับศูนย์กลางความยั่งยืนบน 3 Cs ได้แก่ การสร้างแครือข่าย การทำงานร่วมกัน และการอยู่ร่วมกัน ในฐานะการสร้างนวัตกรรมเชื้อเพลิงในเขตเมืองที่ผุดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการแสวงหาเมืองที่พัฒนาให้เป็นเมืองที่ยั่งยืนและยืดหยุ่น

5. การบริการคน การปรับตัว โดยขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและการผสมผสานเทคโนโลยี เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ๆ และนำเอาจิตวิทยา เศรษฐศาตร์เข้ามาแทรกแซง เพื่อให้ประสบความสำเร็จ

6. การดูแลสุขภาพ มีแอปพลิเคชั่นด้านสุขภาพเคลื่อนที่ มีเครื่องมือที่ทันสมัย สามารถช่วยให้แพทย์และผู้ป่วยได้ติดตามอาการต่างๆ ซึ่งถือว่าช่วยตรวจสอบและเป็นข้อมูลทางการแพทย์ได้

7. การคมนาคม การขนส่งกลายเป็นเรื่องที่ปรับเปลี่ยนเพื่ออำนวยความสะดวกหลายอย่าง เช่น มีการทำงานที่เปิดใช้งานบนมือถือ ซึ่งเป็นการช่วยการบรรเทากับความแออัดของผู้คนในเมือง

8. กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

++++++++++++++++++++

“การสร้างองค์กรนวัตกรรมภาครัฐ และการพัฒนาเมืองอัจฉริยะประเทศไทย”

โดย ดร. ศุภกร สิทธิไชย
ผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่ด้านโครงการพิเศษและศูนย์พัฒนาดิจิทัลและนวัตกรรม
สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

ความสำคัญของเมืองกับการพัฒนานวัตกรรม

จากข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ “เมือง” ได้กลายเป็นพื้นที่ที่คนมากกว่า 55 % บนโลกในปัจจุบันนั้นอาศัยอยู่ ซึ่งสาเหตุสำคัญนั้นมาจากการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการที่ภาคการเกษตรและภาคการผลิตแบบดั้งเดิม (Traditional Agriculture and Manufacturing) ถูกแทนที่ด้วยภาคบริการ อาทิ การเงิน ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงกว่า เศรษฐกิจจึงเติบโตขึ้นอย่างก้าวกระโดด ผนวกกับการที่เทคโนโลยีใหม่ ๆ ถูกพัฒนาขึ้น ทำให้เครื่องจักร และระบบการทำงานแบบอัตโนมัติ (Automation) ซึ่งนอกจากจะสามารถทำงานแทนคนได้แล้ว ยังมีความแม่นยำ และประสิทธิภาพสูงกว่า ความจำเป็นในการใช้แรงงานคนในระบบการเกษตร และภาคการผลิตแบบดั้งเดิมจึงลดน้อยลง ทั้งสองเหตุผลหลักนี้เป็นปัจจัยที่ทั้งผลัก และดึง (Push and Pull Factor) ให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของคนเข้ามาสู่เมือง อาทิ มาหางานทำ มาศึกษาหาความรู้ หรือย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่อาศัย การลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จึงกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่เมืองที่มีการเจริญเติบโต และลักษณะเฉพาะคือ มีความหนาแน่น (Density) มีความกะทัดรัด (Compactness) และมีความหลากหลายทางสังคม (Cultural Diversity)

“ความเป็นเมือง” (Urbanity) นี้เอง ที่นักคิด นักวิจัย หลายท่านมองว่าเป็นที่มาของ “ความคิดสร้างสรรค์” (Creativity) ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญของการพัฒนานวัตกรรม (Innovation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เพราะเมืองคือสถานที่รวมผู้คนหลากหลายความถนัด และความเชี่ยวชาญมาอยู่ด้วยกัน พบเจอกับปัญหาที่คล้ายคลึงกัน บนพื้นฐานของข้อจำกัดเดียวกัน อาทิ ความหนาแน่นของคน และความจำกัดของพื้นที่ ซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด ความสนใจ ที่จะร่วมมือกันแก้ปัญหาเหล่านั้น นำมาสู่วิธีการแก้ปัญหา (Solutions) ใหม่ ๆ ซึ่งในที่สุดก็จะถูกนำมาใช้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เกิดเป็น “ระบบนิเวศ” (Ecosystem) ของนวัตกรรม การพัฒนานวัตกรรมจึงเกิดขึ้นอย่างไม่สิ้นสุด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และสภาพการณ์ของสังคม จึงอาจจะกล่าวได้ว่า นวัตกรรมแทบทั้งหมดที่ส่งผลต่อชีวิตของเราจากในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น มีที่มาจาก “ความเป็นเมือง” นี่เอง

ดังนั้นแล้ว เมืองที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความเท่าเทียมของผู้อยู่อาศัย และทำให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกเหมือนเป็น “บ้าน” ของตัวเอง ไม่ว่าแท้จริงแล้วภูมิลำเนาเดิมจะมาจากที่ไหน จะส่งผลดีต่อการสร้างนวัตกรรม เมื่อเราย้อนกลับมามองว่า จำนวนผู้อยู่อาศัยบนโลกที่อยู่ในเขตเมือง จะเพิ่มขึ้นสูงถึงกว่า 68 % หรือเกินสองในสามของโลกในอีกสามทศวรรษข้างหน้า คำกล่าวที่ว่า “อนาคตของเมือง คือ อนาคตของการพัฒนานวัตกรรม” จึงฟังดูไม่เกินจริงไปนัก การพัฒนานวัตกรรมดังกล่าว ก็คืออนาคตของคนส่วนใหญ่ของโลก เมื่อมาวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเอง ก็จะเห็นว่าความเป็นเมืองมีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านของสังคม และวิถีชีวิต เศรษฐกิจการค้า ภูมิรัฐศาสตร์ ของชีวิตคนไทยในรูปแบบเดียวกันนี้

ทว่า นอกจาก “เมือง” จะเป็นสถานที่บ่มเพาะ (Incubation) นวัตกรรมแล้ว ก็ยังเป็นแหล่งผลิตมลภาวะที่ส่งผลกระทบในเชิงลบ ทำให้สภาพแวดล้อมของโลกแย่ลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ยั้งคิดของผู้อยู่อาศัยในเมือง และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น อาคารต่าง ๆ ใช้พลังงานมากกว่าครึ่งของพลังงานที่ถูกใช้ในเมืองทั้งหมด เนื่องเพราะระบบธุรกิจที่เป็นลักษณะการให้บริการอาคารเหล่านี้จึงต้องใช้พลังงานไฟฟ้าปริมาณมาก และเป็นเวลายาวนานในแต่ละวัน

เมื่อย้อนกลับไปดูที่มาของการผลิตไฟฟ้าในปัจจุบัน ซึ่งยังเป็นพลังงานที่ไม่สะอาด และไม่หมุนเวียนแล้ว ก็จะเห็นว่าการใช้ไฟฟ้าอย่างสิ้นเปลืองนี้ ส่งผลโดยตรงต่อการเกิดสภาวะเรือนกระจก (Greenhouse Effect) และปัญหาด้านมลภาวะต่าง ๆ เช่น ฝุ่นละออง มลภาวะทางอากาศ และน้ำ นอกจากนั้นภาวะความเป็น “เมือง” นี้เองที่บีบบังคับให้ “คนเมือง” กลายสภาพมาเป็นผู้บริโภคที่สร้างขยะจำนวนมหาศาล ซึ่งปัญหาขยะเป็นผลกระทบร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อม ที่อาจต้องใช้เวลาหลายศตวรรษในการทำให้สภาพแวดล้อมย้อนกลับมาอยู่ในสภาพที่เป็นผลดีต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่ใช้ประโยชน์ และอยู่อาศัยบนโลกใบนี้ร่วมกัน

นวัตกรรมและความเป็นเมืองอัจฉริยะ

การพัฒนาเมืองให้มีศักยภาพสูงขึ้น จึงเป็นทั้งปัจจัยที่สนับสนุน และบ่มเพาะการสร้างนวัตกรรม (Innovation Incubator) และระบบนิเวศ (Ecosystem) ซึ่งทั้งสองสิ่งมีความสำคัญต่อการผลักดันให้เกิดนวัตกรรม ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาเมือง หนึ่งในแนวทางที่เป็นที่ยอมรับ คือ แนวทาง “เมืองอัจฉริยะ” หรือ “Smart City” ซึ่งก็คือ เมืองที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัย เทคโนโลยีที่จำเป็นในการสร้าง Smart City นั้นมีหลายประเภท แต่ที่สำคัญที่สุด คือการบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ แปลข้อมูลดิบให้เป็นข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ทำให้การตัดสินใจนั้นตรงจุด หรือแม่นยำที่สุด

ประเด็นที่สำคัญคือ “Smart City” ไม่ใช่ ผลลัพธ์ (Output) แต่เป็น กระบวนการ (Process) ที่ทำให้เมืองมีศักยภาพดังที่กล่าวมาข้างต้น ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างไม่หยุดหย่อน เริ่มที่การตั้งกรอบกระบวนการการพัฒนาให้เมืองดำเนินการเป็นขั้น ๆ โดยกระบวนการพัฒนาที่จะทำให้เมืองก้าวเข้าสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะอย่างยั่งยืนที่สุด จะต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย ดังนี้

(1) การกำหนดขอบเขตและวิสัยทัศน์ของเมืองตามความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และปัจจัยเฉพาะ อื่น ๆ ของพื้นที่

(2) แนวทางการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของเมืองอัจฉริยะที่ครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล และอาจครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม โครงสร้างพื้นฐานพลังงาน สาธารณูปโภค และโครงสร้างพื้นฐานอื่นใด ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ รูปแบบและประเภทของเมืองอัจฉริยะที่ขอรับการพิจารณา

(3) แนวทางการพัฒนาระบบจัดเก็บและบริหารข้อมูลของเมือง (City Data Platform) โดยมีการเชื่อมโยงหรือการให้ใช้งานข้อมูลในการบริหารจัดการ การให้บริการในพื้นที่เมืองอัจฉริยะ แนวทางการบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบต่างๆ ของเมืองอัจฉริยะและการดูแลความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล

(4) รายละเอียดการพัฒนาพื้นที่เมืองอัจฉริยะและบริการระบบเมืองอัจฉริยะ กิจกรรมหรือโครงการที่สอดคล้องกับประเภทและลักษณะของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะที่ขอรับการพิจารณาตาม (1)

(5) แนวทางการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ทั้งในรูปแบบภาครัฐหรือภาครัฐร่วมเอกชนหรือภาคชนหรืออื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะกำหนด

ทั้งนี้ เนื่องจากเมืองแต่ละเมืองมีความต้องการที่แตกต่างกัน เมืองที่ต้องการพัฒนาเป็น “Smart City” สามารถเริ่มที่ด้านที่มีความพร้อมและความจำเป็นก่อน โดยในภาพรวมแล้ว นโยบาย“Smart City” ของประเทศไทยมีความมุ่งมั่นที่จะนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศรายได้สูง ที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ลดความเหลื่อมล้ำในทุกด้าน และยกระดับสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว รัฐบาลได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากการพัฒนา “Smart City” คือการพัฒนากระบวนการ ศูนย์กลางของ “Smart City” จึงไม่ใช่เทคโนโลยี แต่เป็น “คน” ดังนั้นจึงสำคัญยิ่งที่เมืองจักต้องกำหนดกรอบการพัฒนาของตนเอง ที่จัดลำดับความสำคัญ (Prioritize) ตอบโจทย์ความต้องการของคนในเมืองตัวเองที่สุด และพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทีละขั้น ซึ่งถ้าเมืองเข้าใจความต้องการของคนในเมืองมากกว่า และจัดลำดับการลงทุนได้ดีกว่า เมืองที่มีต้นทุนน้อยกว่าก็อาจจะสามารถที่จะพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่ที่ดีกว่าเมืองที่มีต้นทุนสูง แต่ไม่ได้เข้าใจความต้องการของคนก็เป็นได้ ซึ่งก็สามารถจัดได้ว่าเป็นนวัตกรรมการพัฒนาเมืองรูปแบบหนึ่ง ในอดีตและปัจจุบันเราเห็นเมืองทั้งสองประเภทมาแล้วไม่น้อย ประเทศไทยเองก็เรียนรู้จากทั้งสองบทเรียนนี้ รวมไปถึงบทเรียนอื่น ๆ จากประสบการณ์ของเมืองที่พัฒนาได้ตามเป้า และไม่ได้ตามเป้า เพื่อจะได้บทเรียนที่เป็นประโยชน์ที่สุด

การส่งเสริม “SMART CITY” ของภาครัฐ

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีนโยบาย Thailand 4.0 ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนประเทศด้วยเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนคุณค่าไม่ใช่ปริมาณ หรือที่เรียกว่า “Value-Based Economy” ซึ่งก็คือ การนำเอานวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มาช่วยในการขับเคลื่อน “Smart City” จากภาคประชาชนขึ้นมา หรือที่เรียกว่าแนวทางแบบ “Bottom-Up” เมื่อเมืองเจริญ ประเทศก็จะเจริญขึ้นตามลำดับ ปัจจุบันภาครัฐ มีคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองเมืองอัจฉริยะประเทศไทย แต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีการกำหนดแผนแม่บทของเมืองอัจฉริยะประเทศไทยและมอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล หรือ “ดีป้า” (“depa” ย่อจากชื่อภาษาอังกฤษของสำนักงาน คือ Digital Economy Promotion Agency) เป็นสำนักงานเลขาฯ พร้อมกำหนดรูปแบบและเกณฑ์การพัฒนาสู่เมืองอัจฉริยะสามารถสมัครเข้ามาที่ ดีป้า เพื่อขอรับการส่งเสริมและสิทธิประโยชน์ จากภาครัฐ อาทิ สิทธิประโยชน์ทางภาษีของ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือ BOI สิทธิประโยชน์ของการเป็นเขตทดสอบ ทดลองเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือ “Sandbox” (แปลว่า กระบะทราย เป็นอุปมาว่าเปรียบเสมือนพื้นที่ทดลองที่แยกออกมาให้ใช้ทดลองเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องกังวล) ของ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. เป็นต้น

ทั้งนี้ คำว่า “เมือง” ไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นพื้นที่ของภาครัฐเสมอไป เอกชนที่มีพื้นที่ เช่น นิคมอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา หรือภาคเอกชนที่จับมือกับเมือง สามารถยื่นข้อเสนอโครงการเข้ามาที่ ดีป้า เพื่อขอรับการส่งเสริมพัฒนาสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะได้ โดยเป้าหมายของประเทศต้องการ 100 เมือง ในปี 2565 ที่มีแผนพัฒนาสู่เมืองอัจฉริยะ ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมด 40 แห่ง สามารถอ่านรายละเอียดได้จากเว็บไซต์ www.smartcitythailand.or.th

กระบวนการในการพิจารณาการเป็นเมืองอัจฉริยะ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองเมืองอัจฉริยะประเทศไทย ได้มีมติให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์การประเมิน คุณสมบัติ วิธีการและกระบวนการในการพิจารณาการเป็นเมืองอัจฉริยะ ตามประกาศคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ที่ 1/2562 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2562 โดยหลักเกณฑ์ฯ ประกอบด้วย นิยาม ประเภท และลักษณะของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ กระบวนการขอรับการพิจารณาประกาศเป็นเมืองอัจฉริยะ การพิจารณาการเป็นเมืองอัจฉริยะ การกำกับดูแลและติดตามประเมินผล และการต่ออายุและการยกเลิกการเป็นเมืองอัจฉริยะ พร้อมทั้งจัดทำเป็นคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (สามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์ข้างบนเช่นกัน) เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ยื่นข้อเสนอเกิดความเข้าใจในหลักเกณฑ์ขั้นตอน กระบวนการในการยื่นข้อเสนอเพื่อเป็นผู้พัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

ลักษณะของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ 7 ด้าน ได้แบ่งประเภทของเมืองอัจฉริยะเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเมืองเดิม (Livable City) คือ เมืองเดิมที่พัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ด้วยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมควบคู่กับการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่โดดเด่น และกลุ่มเมืองใหม่ (New City) คือเมืองที่ได้รับการพัฒนาพื้นที่ขึ้นมาใหม่ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้มีความทันสมัย โดยแบ่งลักษณะของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ 7 ด้านไว้ดังนี้

- **ด้านสิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment)** เมืองที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

- **ด้านเศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy)** เมืองที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างมูลค่าเพิ่มให้ระบบเศรษฐกิจจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เกษตรอัจฉริยะหรือเมืองท่องเที่ยว

- **ด้านการเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility)** เมืองที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบจราจรขนส่งอัจฉริยะโดยเพิ่มประสิทธิภาพและความเชื่อมโยงของระบบขนส่งและการสัญจรที่หลากหลาย

- **ด้านพลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy)** เมืองที่สามารถบริหารจัดการพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสมดุลระหว่างการผลิต และการใช้พลังงานในพื้นที่ เพื่อความมั่นคงและลดการพึ่งพาพลังงานจากระบบโครงข่ายไฟฟ้าหลัก

- **ด้านพลเมืองอัจฉริยะ (Smart People)** เมืองที่มุ่งเน้นพัฒนาองค์ความรู้ และทักษะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจตลอดจนเปิดกว้างสำหรับความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน

- **ด้านการดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living)** เมืองที่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก โดยคำนึงถึงหลักอารยสถาปัตย์ (Universal Design) ให้ ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัย และมีความสุข

➲ **ด้านการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ** (Smart Governance) เมืองที่พัฒนาระบบบริการภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐโดยมุ่งเน้นความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และมีผ่านการประยุกต์ใช้นวัตกรรมบริการ

เขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะของ "ดีป้า"

เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560 สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลจึงออกประกาศเรื่อง การประกาศเขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ และ เรื่อง การรับข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการพิจารณาเป็นเขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2562 โดยมีสรุปสาระสำคัญของเขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ ดังนี้

"เขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ" (Smart City Promotional Zone) หมายถึง พื้นที่ที่สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลประกาศและกำหนดให้เป็น เขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความมั่นคงในภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรมและภาคการบริการ (2) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากำลังคนและพลเมืองดิจิทัลในพื้นที่ (3) เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเป็นเมืองอัจฉริยะ (4) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเมืองเข้าสู่ระบบการเป็นเมืองอัจฉริยะ และ (5) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการพัฒนาเมืองให้กลายเป็นเมืองน่าอยู่และส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่อยู่ดีมีสุข

โดยที่เขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะได้รับสิทธิประโยชน์สำหรับเขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะ ตามประกาศสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ประกอบด้วย

1. ได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยสำนักงานจะให้คำปรึกษา รวมถึงให้ข้อเสนอแนะ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการพิจารณาการเป็นเมืองอัจฉริยะของคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ
2. ได้รับการส่งเสริมในการขับเคลื่อนและพัฒนาเมืองอัจฉริยะเชิงนโยบาย ผ่านเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน โดยสำนักงานจะเป็นศูนย์กลางความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความร่วมมือจากหน่วยงานต่างประเทศ
3. ได้รับการส่งเสริมในการขับเคลื่อนและพัฒนาเมืองอัจฉริยะ ผ่านมาตรการช่วยเหลือหรือการอุดหนุนอื่นๆ ตามที่สำนักงานกำหนด
4. ได้รับสิทธิเข้าร่วมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพผู้นำเมืองอัจฉริยะน่าอยู่ประเทศไทย (Chief Smart City Officers หรือ CSCOs)

บทส่งท้าย

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อย้ำถึงความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อม และระบบของเมืองที่มีต่อการสร้างนวัตกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของภาครัฐ ซึ่งแม้ว่าเป้าประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับจะมีความชัดเจน การพัฒนา “Smart City” ในประเทศไทยเองก็มีทั้งโอกาสและความท้าทายผสมกันอยู่ โดยทาง “ดีป้า” เองก็มีแนวทางในสร้างโอกาสและตอบโจทย์ความท้าทายต่าง ๆ อาทิ ความเข้าใจในความหมายของ “Smart City”

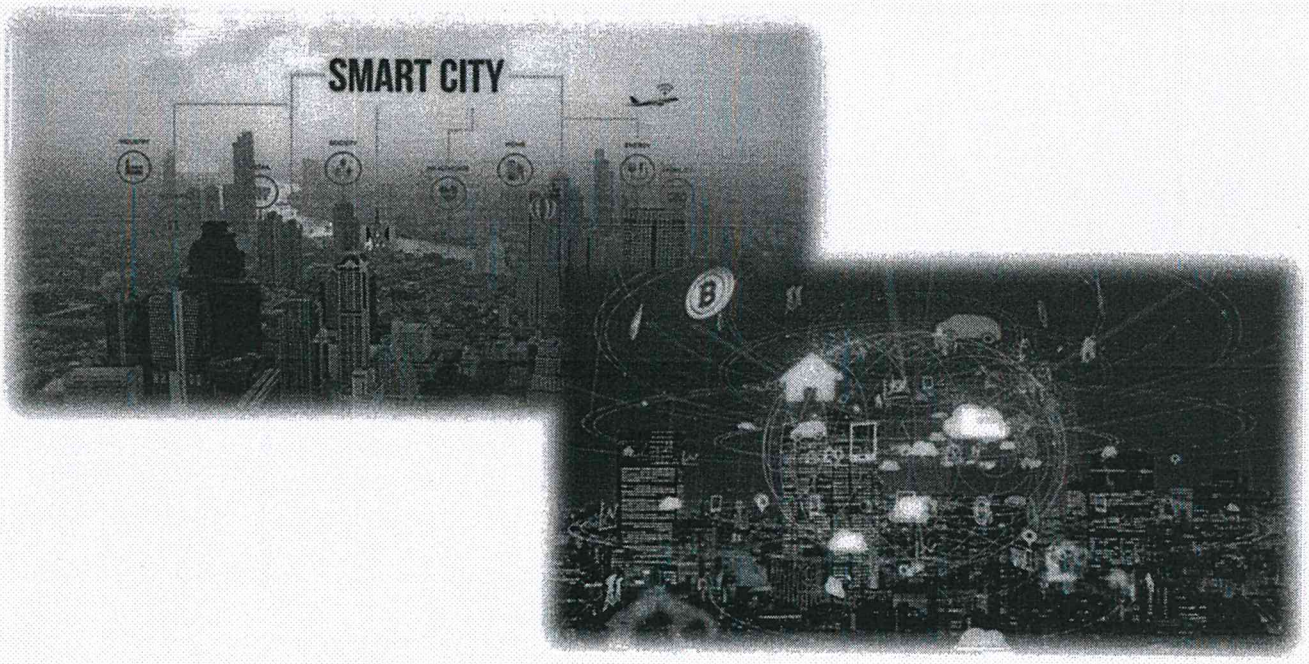

เนื่องจากการพัฒนาเมืองอัจฉริยะถือเป็นเรื่องใหม่ ดังนั้นบทบาทหน้าที่หลักของดีป้า คือการสร้างความเข้าใจ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง ไม่ว่าจะเป็นฝั่งอุปสงค์ (Demand) เช่น เมืองเอง หรืออุปทาน (Supply) คือผู้ผลิตเทคโนโลยีที่จำเป็นในการพัฒนาเมือง มีความเข้าใจ และพร้อมที่จะดำเนินงาน ความท้าทายดังกล่าว จึงเป็นโอกาสอันดีที่ทั้งฝ่ายอุปสงค์และอุปทานจะทำงาน ทดลอง ทดสอบเทคโนโลยีร่วมกัน ทั้งนี้ทาง “ดีป้า” ได้ออกแบบหลักสูตร “ผู้นำนักพัฒนาเมืองอัจฉริยะ” หรือ Chief Smart City Officer (CSCO) เพื่อสร้างนักพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยหลักสูตรจะมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำไปใช้ได้จริง (Practical) อาทิ แนวคิดสำคัญ และเหตุผล และการวางแผนการประยุกต์ใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีกับการพัฒนาเมือง พร้อมการประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ เนื่องเพราะกรอบการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ต้องมีการประยุกต์เอาแนวความคิดด้านการลงทุนใหม่ ๆ เช่น การตั้งบริษัทพัฒนาเมือง (City Development Company) การลงทุนร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน หรือ Public Private Partnership (PPP) โดยที่ไม่ได้มองว่าการดำเนินงานเป็นการให้เปล่า แต่มีแนวทางการดำเนินงานทางธุรกิจให้ผู้ร่วมทุนเองได้ประโยชน์มีรายได้ และเอารายได้นั้นมาบริหารและพัฒนาโครงการต่อ โดยหลักสูตร CSCO นี้ได้

เริ่มรับสมัครลงทะเบียนแล้ว และจะเริ่มหลักสูตรภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 โดยที่ผู้สนใจสามารถลงทะเบียนแจ้งความจำนงรับสิทธิ์เข้าเรียนหลักสูตร และสอบถามได้ที่ ฝ่ายส่งเสริมเมืองอัจฉริยะของ "ดีป้า" ที่อีเมล์ scp@depa.or.th

ขณะเดียวกัน สิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ความเข้าใจของนักพัฒนาเมือง ก็คือ ทัศนคติต่อเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของผู้อยู่อาศัยในเมือง ทาง "ดีป้า" จึงได้ริเริ่มโครงการ "นักดิจิทัลพัฒนาเมือง" (Smart City Avengers) โดยดึงเอาผู้ที่เพิ่งจบการศึกษาในทุกสาขาวิชา ที่มีความกระตือรือร้นในการหาโอกาสในการประกอบอาชีพในแนวทางใหม่ ที่มีความสนใจในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนามาเรียนรู้ศาสตร์การพัฒนาเมืองด้วยเทคโนโลยี ขั้นตอนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และปริมาณจากของภาคประชาชนเพื่อไปทำหน้าที่ "นักดิจิทัลพัฒนาเมือง" ประสานความเข้าใจระหว่างภาครัฐ เมือง ประชาชน เอกชน สถาบันการศึกษา รวมไปถึงพันธมิตรการพัฒนาเมืองอัจฉริยะทั้งในและนอกประเทศ นอกจากโครงการนี้จะช่วยสร้างงานอันเนื่องมาจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของ COVID-19 แล้ว ยังพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส ทำให้เกิดการสร้างนักพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ซึ่ง "นักดิจิทัลพัฒนาเมือง" สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพของตนเอง หรือใช้ในการค้นหาความชอบของตนเองที่แท้จริง

เมื่อ "นักดิจิทัลพัฒนาเมือง" ไปทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน เมืองก็จะได้รับประโยชน์ สามารถพัฒนาก้าวข้ามความคิดเดิม โดยเฉพาะที่ว่าการพัฒนาเมือง ต้องเป็นการพัฒนาทางกายภาพเท่านั้น เทคโนโลยีดิจิทัลมีศักยภาพในการส่งเสริมการพัฒนาทางกายภาพในแบบ "ทำน้อยแต่ได้มาก" เนื่องจากความสามารถในการเข้าถึงหน้าที่ "นักดิจิทัลพัฒนาเมือง" จะเป็นตัวแทนทำหน้าที่ในท้องถิ่น เพื่อทำให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจและปรับเปลี่ยนวิธีคิด เห็นประโยชน์ของการลงทุนที่น้อยกว่าเพื่อให้ได้ประโยชน์ที่มากกว่าของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้อยู่ในระหว่างการวางแผน และจะเริ่มขึ้นในเร็ววันนี้

ท้ายที่สุด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ ถึงการส่งเสริมเมืองน่าอยู่อัจฉริยะของประเทศไทย "ดีป้า" จะจัด "งานสัปดาห์มหกรรมเมืองอัจฉริยะประเทศไทย" (Thailand Smart City Week 2020) ในช่วงเดือนตุลาคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านนี้ในระดับประเทศ โดยเฉพาะระหว่างเมืองที่กำลังพัฒนาความเป็นเมืองอัจฉริยะ และผู้ให้บริการด้านเทคโนโลยี

(Technological Providers) จากทั้งไทยและต่างประเทศ ต่อยอดนวัตกรรมดิจิทัลสู่การทดสอบและนำไปใช้ในเมืองเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคน “งานสัปดาห์มหกรรมเมืองอัจฉริยะประเทศไทย” ยังเป็นเวทีให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อน Smart City ระดับนานาชาติ โดยเฉพาะระดับภูมิภาคอาเซียน ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาโครงการเมืองอัจฉริยะในรูปแบบการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน และสร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ถาวรทางด้านเมืองอัจฉริยะ (อาทิ CSCO) ต่อไป

“ดีป้า” หวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากทุกท่านในการสร้างอนาคตของประเทศไทยด้วยการพัฒนาเมืองอัจฉริยะด้วยกัน

****

